

7

OPERA HROSVITE ILLUSTRIS VIR-
GINIS ET MONIALIS GERMANE GEN-
TESAXONICA ORTENVPERA CONRA-
DOCELTEINVENTA.

In hoc libro hæc continentur.

Comedie sex in emulationem Therencii
Prima Gallicanus.
Secunda Dulcicius.
Tercia Callimachus
Quarta Abraham.
Quinta Passnucius
Sexta Fides & Spes.

Octo sacrae hystorie uersu hexa. & petha.

Hystoria beate Marie uirginis
Hystoria Resurrectionis domini
Hystoria & uita sancti gurgolfi
Hystoria sancti Pelagii
Hystoria conuersionis sancti Theophili
Hystoria Proterii & sancti Basili
Hystoria passionis sancti dyonisi
Hystoria passionis sancte agnetis.

Panegiricus uersu hexametro in laude &
gesta Oddonis magni primi in germania
impatoris

62557 a

Branda 1815

Ad Fridericum Illustrissimū Saxoniae ducem & Rhomani imperii electorē Conradi Celtis in opera Rhosuiithæ monialis & uirginis Germanicæ prefacio & epistola Incipit.

Difficili & longa peregrinatiōe nō sine peculii mei & prospere ualitudinis iactura princeps Illustrissime germanie nostræ fines & eius interiora quæ tu: germanusq; tuus Madburgensis Archiepiscopus & germanie primas longe lateq; possidetis plustravi. **E**uq; laborē & itinerū pericula libēs semp & hilari animo subii: ut antiquos & nondum impressos inquirerē codices & si quos in hercinia silua. alpibus. obnobiisq; mōtib; & uastis germanie solitudinibus paludibus etiā in monasteriis & cenobiis druidarū locupletissime a nostris imperatoribus & ducibus fundatis inuenissem: nostrorū seculorū fœlicitate p̄ impressoriā artē a nostris hominibus inuentā in lucē proferrē. **A**d quā rem multæ sane & honestæ causæ me impulerant. **N**ec uaniloquētia aliquorū maledicorū & detractorū merorū me ab incepto deterrere potuerat: **Q**ui dū in alio uiderint quod impar suis uiribus uel quod illi sua ignauia & ob insitā ingenii & inercia hebetudinē & tarditatē attingere nequeūt. **M**ox aliene uirtuti cui nihil inuiū & inaccessum est obloquunt & obstrepūt: sacrilegiiq; eos insimulāt qui uetustos codices & quicquid librā sub **C**onstātinis **K**arolis & **A**rnulphis **F**ridericis & **C**onradis & **O**donibus clarissimis & religiosissimis impatoribus in germaniā illatū: aut apud nos natū cōspexerint: græcaq; & rhomana illa prisco caractere cōscripta legere nō poterint. **Q**uibus ego benigne admodū respōdeo. pulcerrimū esse hominē germano & laudi toti germanice nationi: si quis amore librā & patriæ peregrinatōes susceperit & quæcūq; exēplaria uetera græca aut latina: dono: cōmutatiōne: uel mutuo aut numerata pecunia conquirere possit. **I**llaq; impressioni mandare. **E**t dum illa impressa aut trāscripta fuerint cū usura & ut ita dicā postliminio acceptis induuiis iu loca sua & cenobia reuertant. **Q**uo circa dū uidissem multa preclara & illustria exēplaria tāquā ægregia & optima quedā de nobis spolia ab Italis e germania in italiā delata ibiq; impressa. **C**ogitabā ego ad me hominē in media germania & hercinia natū: & qui primus inter germanos librārum ornāmēta & insignia ac imperialē laurū a cæsare: tuo princeps illustrissime **F**ridericæ ductu & monitu: accepissem: successione & hereditatis iure spectare debere: ut latētes in obscuro codices uelut uenator egregius elicerē. **G**ermanisq; meis tanquā opipera quedā offerre: quibus illi ueterū nostrorū patrū & p̄genitorū circa librās & religionē christianā nostrā diligētia & iuges labores uiderēt & intelligerēt: **C**ōmiseratōe q̄dā ductus & priscorū germanorū laboribus mirū immodū cōpaciēs: ut quæ illi magnis impensis & uigiliis: dū ante annos septingētos **R**homanas librās: prius enī græcis usi fuimus: cū religione christiana suscepimus scripissēt. **I**lla iam seculorū nostrorū ignauia & incuria: dū speciosa uicia sequimur: a cœli iniuria puluere p̄ librā studiis situ & carie & ut cū gemitu dicā a blaptis etiā nō satis tuta essent. **A**ccessit mira mihi quedā historiarū germanicarū uicinarūq; nobis nationū cupido. **U**t si quos inuenissem de regibus & impatoribus nostris codices aut illorum clare gesta aut dicta ab externis uel nostraciis librīs mādata: illos ī lucē ederē aut ad Illustratā nostrā germaniā que in

Hrosuithæ illustris mulieris germanæ. gente saxonica
ortæ in sex comedias suas prefatio Incipit fœliciter.

Pures inueniuntur catholici: cuius nos penitus expurgare nequi-
uimus facti: qui pro cultioris faciendâ sermonis: gentiliu uanitate li-
broru utilitati preferunt sacraru scripturarû. Sunt etiã alii sacris in-
heretes paginis: qui licet alia gentiliu spernant: Therëcii tamẽ fig-
menta: frequẽtius lectitãt: & dũ dulcedine sermonis delectantur: nefanda um-
noticia reru maculantur. Vnde ego clamor ualidus gandes hemesis: nõ recusa-
ui illu imitari dictãdo: quẽ alii colunt legẽdo: quo eodẽ dictatiõis genere: quo
turpia lasciuaru icesta feiaru recitabãt: laudabilis sacraru castionia uirginu
iuxta mei facultatẽ ingenioli celebraret. Hoc tamẽ facit nõ raro uerecũdari:
grauiq; rubore pfundi: q; huiusmodi specie dictatiõis cogẽte: detestabilẽ illi-
cite amãtiũ demenciã: & male dulcia colloquia eoru: que nec nostro auditui
pmittuntur accomodari dictãdo mente tractaui: & stili officio designaui. Sed si
hæc erubescẽdo negligere: nec pposito satisfacere: nec innocentiu laudẽ adeo
plene iuxta meũ posse exponere: quia quãto blãdiciã amentiu ad illiciendũ
promptiores: tãto & supni adiutoris gloria sublimior: & triũphãtiũ uictoria
pbat gloriosior: presertim cũ feminea fragilitas uinceret: & uirilis robur cõ-
fusione subiaceret. Nõ enĩ dubito mihi ab aliquibus obici: q; huius uilitas di-
ctationis: multo inferior: multo cõtractior: penitusq; dissimilis eius: quẽ pro-
ponebã imitari eoru cõcedo sententiis: Ipsis tamẽ denũcio: me in hoc iure re-
prehendi nõ posse quasi his uellẽ abusiue assimilari: q; mei inercia longe pre-
cesserunt in sciẽtia sublimiori. Nec enĩ tantã sum iactãciã ut uel extremis me
presumã cõferre auctoru alumnis: sed hoc solũ nitor: ut licet nullatenus ualeã
apte. supplici tamẽ mẽtis deuotiõẽ acceptũ i datorẽ retorqueã ingeniũ. Vdeo
q; nõ sum adeo amatrix mei ut pro uitãda reprehensiõẽ christi: qui in sanctis
opãt uirtutẽ quocũq; ipse dabit posse cessẽm predicare. Si enĩ alicui placet
mea deuotio: gaudebo. Si autẽ uel pro mei abiectiõẽ uel pro uiciosi sermonis
rusticitate nulli placet: memetipsam tamẽ iuuat quod feci: quia dũ pprii uili-
tatẽ laboris i aliis meã insciẽtiã opusculis heroico ligatã strophio in hac dra-
gmatica iũctura serie colo: pniciosas gentiliu delicias abstinẽdo deuito.

Epistola eiusdẽ ad quosdã sapiẽtes huius libri fau-
tores & emẽdatores priusquã libros suos ederet.

Plene sciis & bene moratis: nec alieno pfectui inuidẽtibus sed ut de-
cet uere sapientes cõgratulantibus Hrosuith nesciola nullaq; probi-
tate ydonea: presens ualere & perpes gaudere. Westrã igit laudãdã
humilitatis magnitudinẽ satis admirari nequeo magnificeq; circa mei utilita-
tem benignitatis atq; dilectiõis plenitudinẽ. condignaru recõpensatiõẽ grã-
rum remetiri non sufficio. quia cũ philosophicis apprime studiis enutriti: &
sciẽcia lõge excellẽcius sitis pfecti. mei opusculũ uilis mulierculã urã admira-
tione dignũ duxistis & largitorẽ in me opantis gratie: fraterno affectu gratu-
lãtes laudastis. arbitrãtes mihi inesse aliquãtulã sciẽtiã artiũ. quarũ subtili-
tas lõge preterit mei mulibre ingeniũ. Deniq; rusticitatem meã dictaciũculã

HYSTORIA.

Iussus cum iuramento religat sibi firmo :
Ad patris obsequiū populum digne moderādū :
Oddo secundo Italiā petit & coronat in impatorē
Iis bene dispositis summo cū fœdere pacis
h Ardens absentis faciem meruisse parentis :
Coniugis & charæ dulci deuictus amore :
Ac prolis geminæ longe post terga relictæ :
Posthabitæ fines patriæ placuit repedare .
Quo post exilii pondus nimium graue duri
Postet quandoquidem patriæ captare quietem :
Vtq; celer morulis hec impleret sine cunctis :
Non iter optatum pondus tardauerit vllum :
Collectim patrias iussit premittere gazas .
Ipsius & faciem turbam precedere totam :
Quam belli causa secum deduxerat illo .
Promittens ipsum (vita comitante) futurum
Ad fines patriæ spaciū post tempora parui .
Hoc quoq; melliflui verbis signauerat oris :
In quis castellis : in quis voluitq; locellis :
Sumptus hospicii dignos sibimet reparari .
Hac moti fama nostrates desiderata :
Affectu cordis studebant interioris .
Omneq; meroris pondus : cunctiq; doloris
Quod prius absentis causa tulerant senioris :
Ex animo deponentes communiter omnes :
Causam læticiæ duxerunt esse supremæ :
Si post paucorum meruissent ergo dierum :
Cursus promissi iuxta preconia læti .
Atq; ferens sceptrum capitis dyademate pulchræ
Atq; sui cultus omnes regalis amictus :
Ornatus sed maioris suscepit honoris .
Augusto summo pariter mox conbenedicta .
Oddo factus imperator : Berengarium in
exilium mittit : cū vxore Villa . Papā deponit
& redierit in Saxoniam : filium infantulum in
cunis in Regem Aquisgrani creat .
Actenus Oddonis famosi deniq; regis
h Gesta (licet tenui musa) cecini modulando .
Nūc scribenda qdē constāt que fecerat iudē
Augustus solium retinens in vertice rerum :
Tangere que vereor . quia fœmineo prohibebor
Sexu . nec vili debent sermone reuolui :
Qualiter inuicti duro luctamine belli
Obtinuit constructa locis castella marinis :

ODDONVM

Que Berengarius: coniunx possedit & eius :
Ac illum iuramento cogente peracto :
Misit in exilium . misera cum coniuge Villa .
Qualiter & recti conpunctus acumine zeli:
Summum pontificem quedā peruersa patrantē
Eius nec monitis dignantem cedere crebris :
Sedis apostolicæ fraudari fecit honore .
Constituens alium rectoris nomine dignum :
Qualiter & regno tranquilla pace quieto :
Nostrates adiens . illinc iterumq; reuertens .
Ipsius prolem post illum iam venientem
Scilicet **O**ddonem: nutricis ab vbere regem :
Ad fasces **A**ugustalis prouexit honoris .
Exemploq; sui digne fecit benedici .
Hec igitur nostris nequeunt exponier orsis .
Sed querunt seriem longe sibi nobiliorem .
Hinc ego tantarum prohibente grauedine rerum:
Vltra non tendo . finem sed prouide pono .
Post hec incepto ne succumbam male victa :
Hiis ita finitis . & summatim replicatis :
Est ingens regis pietas oranda perennis :
Quo pius Augustum prestat deducere nostrum
Instantis vitæ tempus fœliciter omne .
Et fultos semper cunctis ad vota secundis :
Aecclesiæ multos custodes seruet in annos .
Nobis solamen dantes clementius . Amen .

UFinis operum Hrosuithæ clarissimæ virginis
& monialis . Germanicæ gente Saxonica ortæ
Impressum Norunbergæ sub Priuilegio So
dalitatis Celticæ a Senatu Rhomani Imperiū
impetrato . Anno christi Quingentesimopri
mo supra Millesimum :

REGISTRVM OPERIS

A est quinternus b c d e f g h i k omnes q̄terni :

